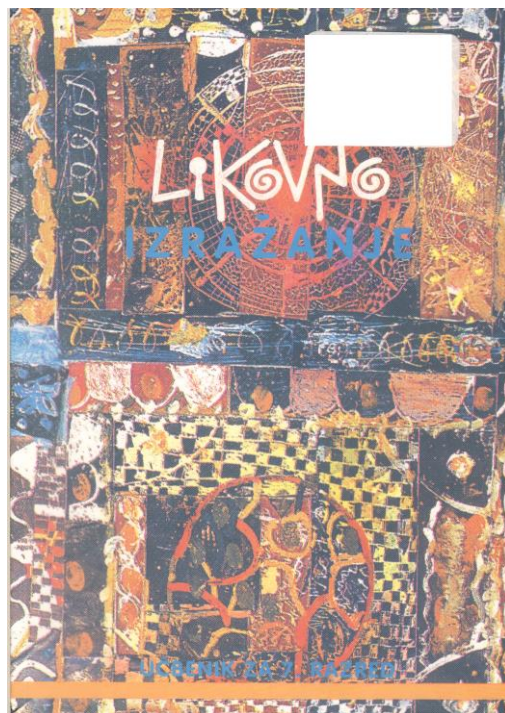

SLIKARSKE ZVRSTI, TEHNIKE IN MOTIVI

Tonka Tacol. Likovno izražanje,
Učbenik za 7. razred,
Debora, 1995

SLIKARSKE ZVRSTI, TEHNIKE IN MOTIVI

SLIKARSKE ZVRSTI

Glede na podlago ali temeljnik, ki si ga slikar izbere za likovno izražanje, ločimo naslednje slikarske zvrsti:

Knjižno slikarstvo ali miniaturno slikarstvo

Beseda miniaturno izhaja iz latinske besede *miniare* (barvati s cinobrom ali svinčenim rdečilom). Cinober je namreč barva, ki so jo uporabljali za okras robov v srednjeveških rokopisih. Ta zvrst slikarstva se je razvila, ko so knjige krasili s sličicami oziroma vinjetami. V novejšem času se je pomen razširil še na slikanje majhnih sličic, recimo portretov, na različne podlage, tako tudi na porcelan, v medaljone ipd. (sl. 55)

sl. 55
Starodavna Postila, (prvotisk, Brežice)

Tabelno slikarstvo

Ravno tako zelo stara zvrst slikarstva, znana že v antiki. Slike so naslikane v različnih tehnikah, kot sta tempera ali olje, na prenosnih, ravnih, trdih slikarskih površinah – tablah iz lesa, gline in bakra, platna in lepenke. (sl. 56)

sl. 56
Fortunat Bergant, "Sveti Miklavž" (1764); slika je visoka skoraj tri metre

Stensko slikarstvo

V nasprotju s tabelnim slikarstvom gre tu za poslikavo sten, stropov, obokov. Slika se na svež omet, lahko pa tudi na osušena. Slike so velikih dimenzij. Prve srečamo že v etruščanskih, grških, rimskih stanovaljskih hišah, pozneje pa v renesančnih in baročnih hišah, kjer je znano predvsem stropno slikarstvo z velikim poudarkom na navidezni globini oz. višini prostora. Tak način slikanja imenujemo iluzionistično slikarstvo. K tej zvrsti slikarstva prištevamo mozaik in fresko. (sl. 57a, b)

Vazno slikarstvo

sl. 57a
Zidna freska, detajl z zahodne stene v Vili čudežev
v Pompejih (50 pr. n. š.)

Pri tej zvrsti slikarstva gre za poslikavo, krasitev uporabnih predmetov, kakršni so posode, vaze iz keramike, kovine, kamna in stekla. Vazno slikarstvo je bilo razvito že v stari Grčiji. Danes je zelo razvito slikanje na steklene posode, lestence itn. (sl. 58a, b).

sl. 58a
Poslikana vaza (570-560 pr. n. š.)

sl. 57b
Semeniška knjižnica v Ljubljani, "Alegorične upodobitve raznih ved – čednost, čistost in navdih" (1725).

Je prva javna knjižnica ljubljanskega mesta. Spodnji leseni del je izdelal Josip Ver, strop pa italijanski slikar Quaglio.

sl. 58b
Ljerka Njers, "Detajl s poslikane vaze" (1983)

Tekstilno slikarstvo

Sem sodi slikanje na tekstil – bodisi s figuralnimi ali ornamentalnimi motivi. Vzorci so lahko vtكاني, vezeni (vezenine), vozłani (preproge), tiskani ali barvani strojno ali ročno – rute, majice. (sl. 59)

sl. 59

SLIKARSKE TEHNIKE

Seznaniłi smo se že s preprostimi slikarskimi tehnikami: z akvareloom, s tempero in kolažem.

Slikarji posegajo tudi po bolj zahtevnih tehnikah: to so oljne tehnike, akrili in pasteli. Nekatere tehnike zahtevajo zelo velike podlage, včasih cele stene.

Glede na to, katera orodja in materiale slikarji uporabljajo, ločimo med naslednjimi tehnikami:

Olje

Oljne barve se redčijo z lanenim oljem. Zaradi mastnosti imajo sijaj tudi, ko se posušijo. Slikar lahko slika na karton, les, platno. Barve nanaša na podlago v več slojih z različnimi (trdimi) čopiči, z lopaticami, s krpicami, z gobicami (sl. 60).

sl. 60

Vincent Van Gogh, "Mlada Paspanne" (1890)

Mozaik

Beseda mozaik je latinskega izvira in pomeni podobo na tleh ali steni. Pri tej tehniki slikar sestavlja na podlago enobarvne koščke različnih barv, oblik in materialov: iz kamna, barvnega stekla, keramike. Na podlago jih pritrjuje s cementom ali lepilom. Z mozaikom običajno krasijo stene in tla (sl. 61a, b).

sl. 61a

Maik Mulačik,
"Kompozicija" (1990)

sl. 61b
Mozaični medaljon z Rovt (1. stol. n. š.)

Freska

Ime freska izhaja iz italijanščine ("al fresco" = na sveže). Slikar slika z barvami na svež omet. Barva se suši hkrati z ometom, zato tak postopek zahteva hitro in odločno slikanje (sl. 62).

sl. 62
"Pohod in poklon treh kraljev" (1504), Sv. Primož nad Kamnikom

Okeno slikarstvo (vitrajerstvo)

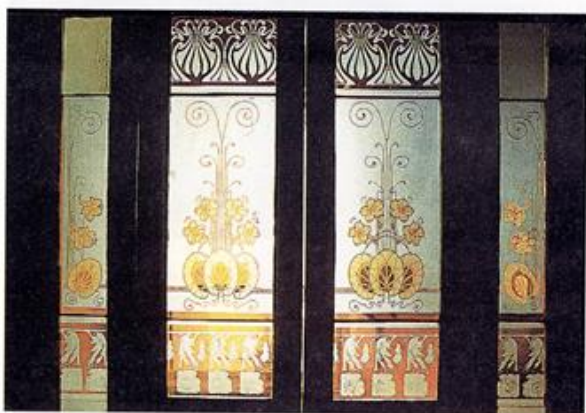
Beseda *vitraj* (tudi *vitraž*) je francoskega izvira (*vitrail* = steklo, kristal) in pomeni sliko iz barvnih stekel. Motive sestavljajo iz enobarvnih stekel raznih barv, spetih s kovinskimi okvirji.

Takšna barvna stekla rabijo kot okras oken predvsem v cerkvah. Najstarejša barvna okna so znana iz desetega stoletja, v novejšem času pa se pojavljajo tudi v stanovanjskih hišah. Najprej so prevladovali okrasni (*ornamentalni*) vitraji. Danes pa obstaja tudi slikanje s posebnimi barvami na steklo – okna, steklene vaze, robove ogledal, lestencev. (sl. 63a, b)

sl. 63a
Slikano okno, cerkev Sv. Lenarta na Bregu pri Preddvoru (15. stol.)

V 19. stoletju se je razcvetela posebna tehnika krašenja stekla, in to z jedkanjem. Jedkali so s posebno snovjo, ki z lahkoto razjeda steklo.

sl. 63b
Ornamentalna poslikava šip z jedkanjem

Tapiserija

Beseda tapisserie je francoska, pomeni pa stensko tkano ali rezano preprogo s figuralnimi ali rastlinskimi, pa tudi živalskimi motivi. Stkana je iz volne, sintetike ali svile. Znana je že v drugem tisočletju pred našim štetjem, in sicer v Egiptu. Zelo priljubljena je bila v 17. stoletju v Franciji (gobelini). Motivi so mnogokrat posneti z oljnih slik, pri čemer se izgublja možnost za samostojno likovno izraznost. V 19. stoletju se tapiserija pojavi kot strojno tkana preproga z značilnimi abstraktnimi motivi in včasih z izrazitim plastičnim učinkom. (sl. 64)

sl. 64
Jože Spacal, "Vizija" (1972)

SLIKARSKI MOTIVI

Poznani so nam že najbolj pogosti motivi: krajina, tihožitje, portret. Slikar pa lahko kot motiv upodablja tudi notranjost prostorov. V tem primeru govorimo, da slikar slika **interier** (lat. *inter* = notri). Veliki mojstri interierov dobro obvladajo razmerja notranjih prostorov (sl. 65a, b).

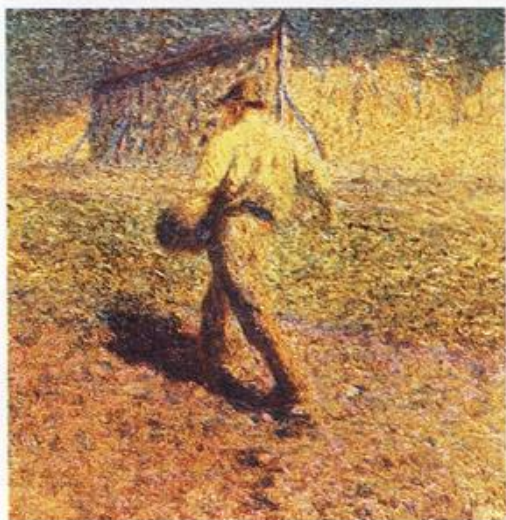

sl. 65a
Maksim Sedej, "Atelje" (1937)

sl. 65b
Jan Vermeer, "Glasbena ura" (1662)

Kadar slikar upodablja zunanji prostor, pravimo takemu motivu **eksterier** (sl. 66).

sl. 66
Ivan Grohar, "Sejalec" (1907)

Slikar lahko slika prizore iz vsakdanjega življenja. Takrat govorimo o **žanrskem motivu**. Upodobi lahko eno ali več figur v krajini ali prostoru. Prizori kažejo človekovo vsakdanje življenje.

sl. 67a
Ivana Kobilica, "Študija za sliko likarice" (1890)

sl. 67b
F. Millet, "Klasje pobirajo" (1857)

Seveda se tudi žanrski prizori lahko razvrščajo glede na interier (sl. 67a) ali eksterier (sl. 67b).

Glede na vsebino slike ločimo:

A: **zgodovinsko slikarstvo** – upodabljanje pomembnih zgodovinskih trenutkov (sl. 68).

sl. 68
Jacques Louis David, "Horacijeva prisega" (1758)

B: **nabožno slikarstvo** – upodabljanje motivov z nabožno vsebino (sl. 69).

sl. 69
Rembrandt, "Snemanje s križa", detajl (1651)

C: **posvetno slikarstvo** – upodabljanje motivov iz "navadnega" življenja (sl. 70a, b).

sl. 70a
Jurij Šubic, "Pred lovom" (1883)

sl. 70b
Tone Kralj, "Kmečka svatba" (1932)

D: **fantastično slikarstvo** – upodabljanje domišljajskih motivov (sl. 71a, b).

sl. 71a
Stane Kregar, "Večer v maju" (1937)

sl. 71b
Salvador Dalí, "Neskončna uganka" (1938)

Miselni vzorec ti nazorno prikazuje slikarske zvrsti, tehnike in motive. Da si jih boš zapomnil(a), jih ponovi.

